

Stockholm, 2015-02-24

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2014

Risikkollegiets syfte är att verka för ökad kunskap i frågor som inbegriper risker. Styrelsen har till följd av detta preciserat följande mål för verksamheten inom risk- och säkerhetsområdet:

- Främja kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan sektorer och vetenskapliga discipliner.
- Effektivisera kommunikationen mellan lekmän, forskare, experter och beslutsfattare.
- Verka för tillkomsten av välunderbyggda beslutsunderlag.
- Stimulera forskning inom området och då främst tvärvetenskaplig sådan.
- Initiera kritisk diskussion och framsyn om risk- och säkerhetsfrågor.
- Främja internationellt samarbete.

Sedan 2013 omfattar verksamhetsberättelsen samma tidsperiod som den ekonomiska redovisningen.

Styrelsens sammansättning

<i>Ordförande</i>	Synnöve Sundell-Bergman (mandat till 2016)
<i>Vice ordförande</i>	Björn Nevhage (mandat till 2015)
<i>Sekreterare</i>	Hanna Lindbom (mandat till 2016)
<i>Tf. kassör</i>	Olof Söderberg (mandat till 2015)
<i>Övriga ledamöter</i>	Per Wikman Svahn (webbredaktör) (mandat till 2016)

<i>Suppleanter</i>	Maria Feychting (mandat till 2015)
	Ingemar Lund (mandat till 2015)
	Inger Riesenfeld-Örn (mandat till 2015)
	Lena Kecklund (mandat till 2015)
	Helen Håkansson (mandat till 2015)
	Åsa Szekely Björndal (mandat till 2015)

Ingemar Lund har under hösten 2014, då Hanna Lindbom varit föräldraledig, fungerat som tf. sekreterare i styrelsen och i det vetenskapliga rådet.

Revisorer

Sten Grapengiesser (mandat till 2015)
Anna Augustsson (mandat till 2015)

Revisorssuppleanter

Box 10022
S-181 10 Lidingö
7314399

Org.nr 802400-7299
Tel. 08 - 731 43 95

Pg: 63 58 95 - 6
Fax: 08-

E-post: riskkollegiet@riskkollegiet.nu

Hemsida: www.riskkollegiet.nu

Stina Alriksson (mandat till 2015)
Marcus Abrahamsson (mandat till 2015)

Valberedning

Ullrika Sahlin (sammankallande) (mandat till 2015)
Kerstin Eriksson (mandat till 2015)
Katja Hagström (mandat till 2015)

Sammankallande i valberedningen Ullrika Sahlin avsåde sig under hösten 2014 uppdraget på grund av tidsbrist, varefter Kerstin Eriksson fungerat som sammankallande.

Sammanträden m.m.

Styrelsen har under år 2014 haft sju protokollförda sammanträden enligt följande: 5 februari, 6 mars (konstituerande möte), 11 april, 16 juni, 5 september, 8 oktober och den 21 november.

Föreningens årsmöte hölls den 6 mars 2014 i ABF-huset (Hedensalen, 4 tr.) Sveavägen 41, Stockholm. Mötet samlade tyvärr endast ett 15-tal deltagare. Forskarstuderande Gabriella Eriksson från psykologiska institutionen vid Stockholms universitet tilldelades *Riskkollegiets utmärkelse till lovande yngre forskare*. Gabriella höll ett mycket uppskattat föredrag om sin forskning under rubriken: *Upplevda och faktiska konsekvenser av att öka hastigheten på väg*.

Ekonomisk redovisning

Riskkollegiets ekonomiska ställning per den 31 december 2014 framgår av den ekonomiska redovisningen (se bilaga).

Under 2014 har Riskkollegiet omplacerat ekonomiska medel som inte behöver vara omedelbart tillgängliga från Riksgälden till Nordea AB. Som sparformer valdes räntefonden Nordea Stratega Ränta samt två fastränteplacering med 3 månaders löptid och automatisk förlängning utan uppsägning.

Riskkollegiets kansli sköts av Sigbladhs Ekonomi AB enligt upprättat avtal. Kollegiets kontaktperson där, i första hand Ann Isgård, har effektivt svarat för löpande bokföring, hantering av inkommande handlingar runt Riskkollegiets priser och andra administrativa uppgifter.

Medlemmar

Den 31 december 2014 hade föreningen 213 betalande medlemmar. Under året har 14 nya medlemmar tillkommit samtidigt som cirka 35 har utträtt eller avförts från medlemsregistret eftersom de trots påminnelser inte har betalat årsavgiften. Årsavgiften för enskilda personer har varit 200 kronor, för studenter/doktorander 50 kronor.

Stödorganisationer

Offentliga organ, företag, föreningar och stiftelser som stödjer Riskkollegiets syften kan bli så kallade stödorganisationer. Vid början av 2014 fanns nio stödorganisationer: Analysgruppen vid KSU (Kärnkraftsäkerhet och Utbildning AB), Elforsk AB, Livsmedelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Naturvårdsverket, Smittskyddsinstitutet (SMI), Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM), Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) och Sveriges Civilförsvarsförbund (Civilförsvarsförbundet).

Under 2014 har den nybildade Folkhälsomyndigheten blivit stödjande medlem i stället för det nedlagda Smittskyddsinstitutet. Vidare har Institutet för miljömedicin (IMM) och Socialstyrelsen tillkommit som stödorganisation medan Elforsk AB utträtt. Riskkollegiet har för närvarande alltså 10 stödorganisationer. Ekonomiskt stöd från dessa – och gärna ytterligare organisationer – är avgörande för Riskkollegiets möjligheter att finansiera sin basverksamhet och gör det möjligt att arrangera av större seminarier kring väsentliga frågeställningar.

Om stödorganisationen har minst 100 anställda är årsavgiften 10 000 kronor, för mindre organisationer 5 000 kronor. Tidigare har varje stödorganisation erbjudits att utse fem personer som betraktas som medlemmar i Riskkollegiet. Från och med 2014 ändrades detta till tio personer. Stödorganisationer har inte rösträtt eller annat formellt inflytande i Riskkollegiet.

Riskkollegiet försöker nå ut med information till medlemmar och stödorganisationer via sin hemsida www.riskkollegiet.nu. Under 2014 har sidan uppdaterats och nya informationsposter lagts till, bl.a. om Riskkollegiets tidigare pristagare.

Genomförda aktiviteter

Riskkollegiet påbörjade redan hösten 2013 ett arbete med att utreda möjligheterna att förlägga delar av seminarieverksamheten utanför storstadsregionerna. Efter ett möte i Östersund sommaren 2014, har ett samarbete etablerats med Mittuniversitetets Risk- och Krisforskningscentrum (RCR). Riskkollegiet och RCR har slutfört sin planering inför ett seminarium i Östersund med titeln *Risker och riskhantering utanför storstadsregionerna* som är avsett att genomföras den 21 maj 2015. Seminariet ska belysa de risker som är särskilt framträdande i olika områden utanför storstadsregionerna, identifiera faktorer som kan förstärka konsekvenserna av dessa risker, ge möjlighet till att diskutera hur dessa risker hanteras idag och belysa aspekter på en rationell riskhantering i framtiden. Om seminariet, som i första hand vänder sig till olika makthavare på lokal respektive regional nivå, faller väl ut är planerna att genomföra liknande seminarier på några fler platser i Sverige.

Under 2014 har förberedelserna med en sedan 2013 planerad seminarierie på temat *riskkommunikation* inom olika myndigheters arbetsområde fortsatt, men tyvärr inte resulterat i några konkreta resultat. Problemställningen är reell och ytterligare bevis på brister i hantering av risk och riskkommunikation framkom under 2014, t.ex. i samband med skogsbranden i Västmanland, skolors och sjukhus hantering av s.k. ”elöverkänslighet” och Trafikverkets hantering av obehöriga personer på järnvägsspår. Uppslag till innehåll och lämpliga frågeställningar att behandla under seminarierna har utarbetats men inte kunnat bearbetas till konkreta förslag, eftersom planeringsgruppen inte kunnat slutföra sitt arbete. Skälen till detta har varit flera - bl.a. omorganisation och prioritering av andra arbetsuppgifter. Styrelsen gör under våren 2015 nya försök för att få igång seminarierna.

I syfte att få in synpunkter på hur verksamheten bedrivs skickades bl.a. den 17 september 2014 ett brev till Riskkollegiets stödorganisationer i vilket kollegiet erbjöd dem möjligheten till att komma med förslag till ämnen där de bedömer att samverkan med Riskkollegiet kunde vara av särskilt värde. Naturvårdsverket svarade tämligen omgående och lyfte fram riskperception, riskbeteende och riskhantering som sådana områden där gemensamma initiativ vore önskvärda. För att göra det mer konkret föreslogs att man bör fokusera på risker där det är lång tid mellan en miljöbelastning påbörjas och konsekvensen blir synlig, t.ex. växthuseffekten samt hur man hanterar risker med mycket små sannolikheter men med allvarliga konsekvenser, t.ex. risken för en hårdsmälta, århundradets storm, extremt stor nederbörd på kort tid eller en omfattande

skogsbrand.

Styrelsen beslöt i november 2014 att, i samband med att stödorganisationerna kontaktas om medlemsavgifter under början av 2015, påminna de organisationer som ännu inte svarat samt efterhöra lämpligt datum för att diskutera Riskkollegiets aktiviteter.

Även år 2014 anordnades två regionala seminarier i Rättvik under ledning av Riskkollegiets före ordförande Jan Olof Snihs tillsammans med kulturnämnden i Rättviks kommun och Studieförbundet Vuxenskolan. Sedvanligt ges information om Riskkollegiets verksamhet vid dessa seminarier. Det första hade temat "Våra Energikällor - Klarar vi morgondagens krav på säker och ren energi?" och hölls den 3 april. Föredragshållare var professor emeritus Bo Höistad, Kärnfysik, Uppsala Universitet och arrangemanget samlade ett 30-tal personer. Det andra genomfördes den 20 november och gällde "Forskningens Framsteg om Cancer – risker, behandling och bot". Professor Bengt Westermark, tidigare ordförande för Cancerfondens forskningsnämnd i 10 år och ledamot av Vetenskapsakademin sedan 1995, var inbjuden talare och lockade ett 50-tal åhörare. Seminarierna har varit mycket uppskattade och även föredragshållarna har varit synligt nöjda med mötesformen och de lokala arrangemangen. Styrelsen hoppas att ytterligare seminarier med denna inriktning kan ordnas i Rättvik med omnejd under år 2015.

Riskkollegiets vetenskapliga råd

Styrelsen utsåg i november 2013 följande personer att ingå i det vetenskapliga rådet till och med 2015:

<i>Ordförande</i>	<i>Margareta Törnqvist</i> , professor i miljökemi vid institutionen för miljövetenskap och analytisk kemi, Stockholms universitet
<i>Ledamöter</i>	<i>Britt-Marie Drottz Sjöberg</i> , professor i socialpsykologi vid Norges Teknisk Naturvitenskapelige Universitet, Trondheim
	<i>Anna Olofsson</i> , professor i sociologi och föreståndare för Risk and Crisis Research Center (RCR) vid Mittuniversitetet, Östersund
	<i>Agneta Oskarsson</i> , professor i livsmedelstoxikologi, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala
<i>Vice ordförande</i>	<i>Kurt Petersen</i> , professor i risk- och säkerhetshantering och föreståndare för Lund University Centre for Risk Assessment and Management (LUCRAM) vid Lunds universitet
	<i>Eva Forssell-Aronsson</i> , professor i radiofysik vid Göteborgs universitet
<i>Sekreterare</i>	<i>Hanna Lindbom</i> , doktorand vid Avdelningen för Riskhantering och Samhällssäkerhet vid Lunds Universitet

Rådet har under år 2014 berett frågan om utdelning av Riskkollegiets priser (se nedan).

Riskkollegiets priser

Box 10022
S-181 10 Lidingö
7314399

E-post: riskkollegiet@riskkollegiet.nu

Org.nr 802400-7299
Tel. 08 - 731 43 95

Hemsida: www.riskkollegiet.nu

Pg: 63 58 95 - 6
Fax: 08-

Risikkollegiets styrelse beslöt år 2007 att två priser, *The Swedish Risk Academy Award* och *The Swedish Risk Academy Special Prize to Promising Junior Researchers*, ska delas ut vartannat år med början år 2008. Under 2013 har styrelsen sedan beslutat att vartannat år dela ut priset *The Swedish Risk Academy Award* (från och med 2015) och vartannat år *The Swedish Risk Academy Special Prize to Promising Junior Researchers* (från och med 2014). Information om priserna och tidigare pristagare återfinns på Risikkollegiets hemsida.

År 2014 tilldelades forskarstuderande, numera doktor Gabriella Eriksson från den psykologiska institutionen vid Stockholms universitet Risikkollegiets pris till en lovande yngre forskare med följande motivering: ”*Gabriella Eriksson har mycket framgångsrikt studerat kognition och perception med avseende på de främsta riskerna med bilism, det vill säga forskning med stor relevans för att öka kunskap om risker i vårt samhälle. Gabriella är en initiativrik forskare med ett passionerat engagemang för forskning. Hon har under sin doktorandtid visat prov på både grundlighet och effektivitet som resulterat i god produktivitet. Hon förväntas kunna fortsätta till en framgångsrik karriär som disputerad forskare.*”

Under hösten utformades en inbjudan till nomineringar till Risikkollegiets pris: *The Swedish Risk Academy Award 2015*. Inbjudan, daterad 17 oktober 2014, lades ut på Risikkollegiets hemsida och skickades ut till organisationens medlemmar, universitet och högskolor och till myndigheter och organisationer med inriktning på risk- och säkerhetsfrågor. Efter nomineringstidens utgång den 1 december 2014 sammanställdes de elva inkomna nomineringarna och den 12 januari 2015 sammanträdde det vetenskapliga rådet för att behandla dessa. Rådets rekommendation av pristagare redovisades för Risikkollegiets styrelse den 23 januari 2015. Rådets hantering av nomineringarna samt de bedömningar som gjorts framgår av en bilaga till protokollet från det nämnda styrelsemötet.

Styrelsen beslutade, i enlighet med det vetenskapliga rådets förslag, att utdela priset till professor emeritus Bal Raj Sehgal vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm med följande motivering: ”*Professor Bal Raj Sehgal har under en lång forskarbana i USA och Sverige givit väsentliga bidrag till kunskap om reaktorsäkerhet och speciellt om svåra haverier vid kärnkraftsreaktorer. Hans arbete har inriktats mot att förstå hur en olycka med en hårdsmälta utvecklas samt hur reaktortank och inneslutning bryts igenom och leder till utsläpp av radioaktiva ämnen. Professor Sehgals arbete har resulterat i världsledande beräkningsmodeller som används för analys och hantering av svåra reaktorhaverier. Hans insatser har fått stor betydelse för svensk forskning och svenskt internationellt samarbete inom reaktorsäkerhetsområdet.*”

Slutord

Ett viktigt medel för att uppnå verksamhetens mål är att anordna seminarier kring väsentliga frågeställningar med anknytning till begreppet risk. Det ligger i sakens natur att planeringen av seminarier ofta är tidskrävande och att genomförandet av planerna ofta ligger långt fram i tiden.

Under 2014 har i huvudsak endast arbetet med redan inplanerade seminarier diskuterats i styrelsen. Antalet genomförda arrangemang har varit färre än önskvärt. En anledning har varit att vissa planerade seminarier inte kunde genomföras sedan planering försenats till följd av olika ledigheter och styrelsemedlemmarnas ordinarie arbetsuppgifter inom sina respektive organisationer. Vidare har Risikkollegiet sedan en tid märkt växande praktiska svårigheter med att engagera externa samarbetsparter till olika arrangemang.

Idag sker en större del av informationsutbytet i samhället via de sociala medierna.

Risikkollegiet bör diskutera i vilken omfattning som informations-spridning och kommunikation kan ske via de sociala medierna. Styrelsen tror att detta möjligen kan resultera i att fler yngre personer bli engagerade i Risikkollegiets verksamhet. Risikkollegiets traditionella verksamhet med att arrangera seminarier och verka för ökad kunskap i frågor som inbegriper risker och kritisk diskussion och framsyn om risk- och säkerhetsfrågor bör dock fortsätta som hittills.

Kommunikation (risk) har identifierats som en viktig faktor då det gäller de långsiktiga konsekvenser efter stora olyckor. Brister i riskkommunikation från beslutsfattare leder otvetydigt till ”ohälsa” bland allmänheten vilket uppföljningar av t ex Chernobyl-, Fukushima- och Mississippi-händelserna tydligt visat. Det betyder att strategier behöver utformas i förväg för att på ett rationellt sätt kunna hantera människors oro. Tyvärr visar vår erfarenhet att frågan inte får den uppmärksamhet som är befogad och det är möjligt att Risikkollegiet bör ta initiativ att arrangera en större aktivitet kring ämnet under 2015/2016.

Människor som bor utanför storstadsregionerna har en sårbarhet, inte minst inom IT- och telekommunikation, som till stor del är orsakad av en centralisering av resurser som skett under de senaste årtiondena. Samverkan har kommit att spela en viktig roll att hantera olika risker, vilket bl.a. visades av den stora skogsbranden i Västmanland, men är ett beroende av enskildas insatser enbart av godo? Detta är en av de frågor som kommer att diskuteras under det planerade seminariet i Östersund.

Slutligen vill styrelsen tacka för förtroendet att leda verksamheten under 2014. Styrelsen anser att Risikkollegiet har en viktig roll att fylla i den samhällsliga debatten då det gäller saklig och relevant information i olika riskfrågor och i spridande av kunskap om risk.

För styrelsen

Synnöve Sundell-Bergman
ordförande